

Mellem høje tinder

Af: Michael Jensen

ALT ER PERFEKT – SPEYKASTENE LOOPER HELT RIGTIGT, VANDSTANDEN ER IDEEL, TEMPERATUREN PERFEKT, JEG FISKER VED EN AF DE SMUKKESTE ELVE I VERDEN OG MIN FLUE FISKER PÅ ET AF DE BEDSTE VALD VED ELVEN – MEN DER MANGLER EN TING!

Svend Saabye skriver i den bog, som for nogle af os nærmest er Biblen:

„For os, der lever i et land, hvor den frie natur er en buket vilde planter i skellet mellem bondens marker, en enkelt nævefuld, som lykkeligt har undgået bekæmpelsesmidler, er den uovervindelige natur en tabt verden. Vi lever med en hunger i sindet, der driver os af sted mod stilhed, mod vidder for øjet og fred i sjælen.“

Svend Saabye, Lystfiskerliv

Det er i høj grad det, der driver mig, af sted til høje bjerge, eller Fjeld som det hedder på de kanter. Den vilde utæmmede natur, stride strømme i elven og et plante- og fugleliv som man ikke møder langs de danske åer.

Vandstæren, på norsk Fossekalen, laver en mærkelig dans på stenen nogle meter fra mig. Det virker nærmest som om den følger rytmen til et stykke musik, som jeg ikke forstår den dybere mening bag. Jeg ruller fluelinen ud, og går et par skridt opstrøms, men kommer så lidt for tæt på - efter vandstærens mening - og med et skrig flyver den ti meter længere ned af elven. Rauma elvens

42 kilometer lakseførende vand løber igennem den imponerende Romsdal, og Trollveggen rejser sig rank i baggrunden, 1700 meter fra bunden af dalen til den lodrette top, nok til at gøre de fleste svimmel.

FIVA HOUSE

Jeg ruller linen ud igen, Green Highlander fluen tages hurtigt af strømmen, jeg mender linen opstrøms for at tage lidt fart af den. Det her kan ikke blive mere perfekt, vandstanden er ideel ligesom temperaturen, det er kun at afvente at hjerterytmen stiger når man mærker det forunderlige rusk i linen og en laks stikker af med fluen. Jeg fisker ved Fiva House stykket. Siden 1860 har Fiva været i den engelske adelsfamilie Bromley-Davenports besiddelse, William Arthur Bromley-Davenport er i dag fjerde generation, og en af de sidste lakselorder der ejer laksevald i Norge. De har fiskeretten til godt 10 kilometer af Rauma elven, der er nogle af de allerbedste fluestykker langs elven. Jeg har egentligt booket mig ind på Skiri valdet længere oppe af elven, men da Arne Skiri ved, at jeg helst vil fluefiske, har han aftalt med naboer og bekendte, at jeg frit kan gå på de bedste fluestræk langs elven.

LAKSEBESTANDEN I KRISE

Allerede i 1957 kunne man i Svend Saabyes Lystfiskerliv læse om Raumas år for år dalende laksebestand. I dag er det helt galt, det står meget kritisk til i Norge. Som min vært Arne Skiri siger: "Den vilde laks er i fare for at uddø!"

Bestandsstatus for de norske elve udført af VRL – Vitenskapelig råd for lakseforvaltning – viser de laveste fangsttal i nyere tid med en nedgang på 33 procent fra 2012 til 2013, og det ser helt sikkert ikke bedre ud for 2014. De laks som vi ofte fisker efter, har været i havet 1-3 år for at æde sig store, og disse årgange repræsenterer fisk fra 7 til 3 kilo i størrelse, en mindre del af dem har været oppe at gyde før, de udgør de største laks. Den største trussel i dag er havdambrug og lakselus, specielt havørreden er næsten forsvundet fra mange elve, da den ofte ikke trækker så langt som laksen, men opholder sig i fjordene, hvor havdambrugene også er, og dermed bliver udsat for mængder af lakselus.

EN POLITISK VARM KARTOFFEL

Havdambrug er det store politiske samtaleemne både blandt nordmænd tilrejsende lystfiskere, men et politisk svært emne, da opdrætslaks er Norges næststørste eksportvare efter olien. Derfor er der ikke mange lokale politikere der har lyst til at røre ved den sag. Den norske laksebestand er godt overvåget af vildlaksforskere, og i følge beregninger kommer der i dag kun halvdelen af de laks tilbage mod de norske kyster som der gjorde for 30 år siden, og dette har gjort at laksen er truet på sin overlevelse. I de fleste elve er der nu indført store begrænsninger for fiskeriet, både med hensyn

Min trofaste splitcane med Yndlingsfluerne

til fiskeperiode og hjemtagning af laks. Lystfiskerne er også blevet meget bevidste om situationen, så catch and release er i dag naturligt for mange. I en elv som Orkla bliver næsten 50% af alle fangede laks genudsat.

Rauma er ikke forbigået denne kedelige statistik, havørreden er næsten helt forsvundet, og det er meget få laks der kommer op i elven. Som Svend Saabye skrev i 1957, var der allerede dengang problemer med mængden af laks der gik op. I 1975 tog laksevald-ejerne langs Rauma initiativ til at stoppe garn og laksefælder i elven, så Rauma kun blev for sportsfiskere. Men med bedre fangstredskaber på havet, tog fisketrawlere desværre mange af de laks der skulle op i elven, og mange laks der kom forbi trawlet, havde store garnskader på kroppen

Fakta

GYRODACTYLUS SALARIS I RAUMAREGIONEN

- Dokumenteret første gang i Glutra i 1980
- Påvist i Rauma 1980
- Elvene behandlet med Rotenon i 1993
- Genfundet i Rauma i 1996
- 2013 og 2015: Behandlingen gentage

DEN SAMLEDE NORSKE LAKSEFANGST I TAL

	STYK FANGST	VÆGT I TON
2012	172.000	696
2013	133.690	475

Kilde: Rapport fra Vitenskapelig Råd for Lakseforskning, nr. 6, 2014

Skyerne driver ned ad Trolltinderne

GYRODACTYLUS SALARIS

Chokket kom i 1980 da man konstaterede lakseparasitten Gyrodactylus Salaris, som angriber ynglen, smolten. Efter mindre end ti år kom der et minimum af laks op i Rauma. I midtferierne startede man på at sikre gématerialet og genudsætte smolt fra den originale Rauma stamme, men det hjalp ikke. I efteråret 1993 måtte man behandle Rauma og otte andre elve i distriktet med det vegetabiliske insektmiddel Rotenon, som hæmmer iltoptagelsen hos fisk - kvæler dem, så parasitten ikke har nogen værter tilbage og selv dør. Ca. 50% af bunddyrene vil overleve behandlingen, føde som nye smolt skal leve af.

Man fik ikke bugt med parasitten i 1993, så derfor gentog man Rotenonbehandlingen i efteråret 2013, og gør det igen i efteråret 2015. Herefter bliver elven lukket en årrække, og der bliver kun givet tilladelse til mindre testfiskeri igennem de næste år. En anden kendt elv, Lærdalselven er netop genåbnet efter at have været lukket siden 1996. I Lærdalselven har kampen mod parasitten kostet næsten 45 millioner kroner, men heldigvis ser det ud til at laksen og havørreden er tilbage.

Det er sidste udkald for vildlaksen i Rauma, og det er med det kendskab og uro i kroppen jeg fisker hen over de kendte pooler på Fiva stykket i Rauma. Jeg fisker altid C/R, men det giver ikke mening at genudsætte, når laksen dør den 31. august under Rotenon behandlingen. Jeg vil forære den til Arne Skiri når jeg nu fanger en; han har været utrolig behjælpelig med mit fiskeri her i Rauma. Der blev fanget 363 laks sidste år i Rauma, en nedgang på 45,5% fra året før. Men der blev dog fanget fisk.

Til sammenligning fangede Sir Bromley-Davenport og en kammerat 330 laks på 11 dage da de første gang kom til Rauma i 1849.

ÅNDALSNES

Her er fantastisk smukt, nogle dage kan man se skyerne hænge ned ad fjeldsiderne, nærmest som om man kan røre ved dem, andre dage er der klar blå himmel og Trolltinderne på den ene side og Romsdalshorn på den anden skyder stejlt mod himlen. Det smaragdgrønne vand i Raumaelven bruser ud mod fjorden ved Åndalsnes, så klart, at man kan se helt til bunden, selv i de flere meter dybe huller.

“Harry Hole fortalte ham om Åndalsnes, en lille by oppe i Romsdalen, omgivet af høje bjerge som var så smukke at hans mor altid havde fortalt ham, at det var her Gud startede med at skabe verden. Han brugte så lang tid på Romsdalen, at resten af verden skulle gøres i huj og hast for at blive færdig til om søndagen.”

Jo Nesbø, Flagermusmanden

Jeg er flyttet længere op ad elven til Arne Skiris nabo på Flatmark valdet. Her kan jeg affiske en rende helt op til vejen, og ro en båd over på den anden bred for at fiske stykket fra modsat side. På den modsatte side kan jeg gå ned langs en stengrund, og har ingen problemer

med at lægge fluen helt over til modsatte bred. Silver Doctor – Thunder & Lightning – Sunray Shadow – Silver Wilkinson – Blue Doctor – Green Highlander ... Jeg elsker mine fluer, og har efterhånden nået stykket igennem tre gange, skiftet flue det dobbelte antal gange, men endnu hverken set eller mærket en fisk. På et tidspunkt føler man nok, at det er lige meget hvad man gør, der er ingenting der hjælper. Enten gør man det helt forkert, eller også er der bare ingen fisk!

FISKERI I FJELDET

Jeg har lavet en aftale om at kunne fiske i Raumaelven når det passer mig, så derfor er det et perfekt afbræk fra de manglende laks at tage på fjeldet i en af de hundredevis af fjeldsøer der ligger rundt omkring Romsdalen. Det er samtidigt en god måde at være sammen på som familie; dem der vil fiske kan lettere gøre det her end langs elven, og dem der bare vil lave bål eller gå en tur er også beskæftigede.

Det er nærmest hedebløge i Norge, den gamle Volvo knurrer op ad den stejle fjeldvej, mens udsigterne bliver mere og mere magiske. På fjeldet finder vi lejrplads som kan være vores base, familien vil højere op, og starter en vandring mod toppen, mens jeg finder min nye og smukke splitcanestang frem. Fjeldsøen er ikke særligt stor, men ringe i vandet hist og her fortæller om fjeldørreder på jagt efter føde. Jeg kan ikke se hvad de går efter, men flere små sorte insekter får mig til at vælge en Black Gnat tørflue på forfanget. Jeg har heller ikke fisket længe før en lille ørred angriber fluen med et spring op af vandet. Det er nogle seje gutter disse fjeldørreder, ikke i størrelse og vægt, men i deres kamp for friheden, de kaster de sig rundt i vandet, springer op og ruller rundt. Men må til sidst overgive sig for et slag i nakken. Det varer ikke længe før jeg har tre ørreder i posen, og kan begive mig tilbage til lejrpladsen hvor bålet er klar til den dejligste gang fjeldmad, grillet ørred og en kop vand fra den lille bæk der løber ud i søen. De sidste timer på aftenen kan nydes i stilhed, mens jeg funderer over laksen i Raumaelven, eller mangel på samme.

SUMMA SUMMARUM

Øystein, Arne Skiris søn, der før var klepper ved Fiva House over en tiårig periode, er taget med mig ned til elven. Jeg tror de har medlidenhed med mig over min manglende fangst, eller måske er de også selv frustrerede over situationen. For et samfund som her er indtægter fra lystfiskerturister vigtig, og det kan mærkes at folk bliver væk når nu laksen også bliver væk. Vi er tilbage på Fiva House stykket, og igen må jeg konstatere at det bliver ikke bedre. To-hånds stangen arbejder godt igennem med spey og rullekast, og på Øysteins anvisninger lægger jeg fluen perfekt på de pladser, hvor han siger der altid står laks. Der er rigeligt vand i elven, ikke for meget ikke for lidt, der er en passende

Den brusende elv ved aftentide - men ak! ingen laks

temperatur, så alt burde være perfekt. Jeg havde planlagt hjemmefra at skrive en artikel, men tænker nu at det bliver svært at skrive en artikel om laksefiskeri i Rauma uden fangst, men gør det nu alligevel.

For det blev en nul-tur, Øystein slår opgivende ud med armene da vi har været igennem stykket to gange, som jeg havde opgivet dage forinden.

Fremtiden er meget usikker. Nu skal Rauma og tilstødende elve behandles med Rotenon igen. Elven bliver fredet i en årrække, og det gémateriale man har i form af smolt på klækkeriet skal udsættes med håbet om at Raumaelven kan få sin storhed tilbage.

Man håber af hjertet at projektet lykkes, der findes ikke smukkere steder på jorden, og det ville være en skam at menneskeskabte ødelæggelser skulle spille det arbejde Gud har gjort, når han nu brugte så lang tid i Romsdalen.

Rauma, juli 2014

VI SIGER TAK TIL

GoFishing

